

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra . . . 25 K Félévre . . . 150 K
 Egy évre . . . 75 K Egész évre . . . 300 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

A tisztviselők ellátása

A szabadjára engedett áruzsora és az érdeklődés nap-nap után szemérmetlenebb módon emeli a közszükségleti cikkek árait, úgy hogy a megélhetés egyre megoldhatatlanabb probléma lesz azok számára, akik kötött javadalmazásból kénytelenek tengetni életüket. Különösen áll ez az állam mostoha-sorsban sanyaló tisztviselőire, akik a reális élet számóriásaitól messze távol még mindig garasokban kapják javadalmazásukat. Ezek a jobb sorsra érdemes derék köztisztviselők, az állami és társadalmi élet legmegbízhatóbb és legszilárdabb oszlopai néma szenvedéssel, mártirhoz illő önfeláldozással viselik mostoha sorsukat, melyet némileg türelhetővé és elviselhetővé a természetbeni élelmiszer-járlékok tesznek. Az olesó liszt, az olesó zsír, az olesó cukor stb. annyit jelent a köztisztviselőnek, hogy a rettenetesen hosszú hónapnak egy tized részében emberhez illő életet élhet, — bár huszonnégy és holtrongyos ruhában, — de a másik két tizedrész rémségeit részvét és állami támogatás nélkül kell átküzdenie. Az állam tehetetlenségének és a lelketlen láncosok kapzsiságának ez áldozati bárányai jellemzően hálás szívvel fogadják a kormányt, hogy az egyénként is számottevő, de végeredményben sok-sok millióra rugó áldozatkészségét és segíteni akarását, — de nagyon sulyosan, sőt egyenesen katasztrófálisan érinti őket, ha ezek a természetbeni támogatások csak egyszer is elmaradnak.

Már pedig a Közalkalmazottak Beszerzési Csoportjának debreceni alakulata elég gyakran nem tudja tagjainak a kedvezményes élelmiszer adagokat kiszolgáltatni, óriási kárára a közállapotok konszolidációs folyamatának és veszedelmes segítőként a keresztyén nemzeti politika elleni lejárató törekvésnek. Nem akarunk elfogultaknak látszani s nem akarjuk a debreceni helyi csoport vezetését lelkiismeretlenséggel vádolni, de meg kell állapítanunk, hogy ezek az állapotok tartóhatatlanok és a célnak nem hasznára, hanem egyenesen ártalmára szolgálnak. Hogy végezzék a köztisztviselő az országra nézve hasznos munkát a végvárrá vált Debrecenben, ha azt kell látnia, hogy az ő munkáját oly kevésre becsülik fölöttesei, hogy nem gondoskodnak kellő energiával és jóakarattal munkaképességének fontosságáról és megóvásáról. Elég, ha csak egyetlen egyszer nem kapják meg rendezesen az állam alkalmazottai a nekik drágasági pótlék gyanánt törvényben biztosított naturáliáikat s a köztisztviselő háztartása máris soha helyre nem hozható esőbe kerül.

A kormányt az országgal szemben

tartozó lelkiismeretbeli kötelessége ezen a könnyen végzetessé válható, veszedelmes helyzetben segíteni. Föl kell használnia minden rendelkezésére álló hatalmi és kényszereszközt arra, hogy a közalkalmazottak természetbeni drágasági pótlékát

biztosítsa s hogy azok rendes időben mindenkor hozzájuthassanak járulékaikhoz. Ami ma történik az állam robotoló rabszolgáival, az több, mint igazságtalan mellőzés, az több, mint vétke mulasztás: egyenesen mérenylet az ország rendje és nyugalma ellen!

Elnapolták a nemzetgyűlést

Teleki gróf bejelentette a kormány lemondását

Budapest, dec. 2. (Nemz. St. tel. jel.) A nemzetgyűlés mai ülését 11 óra után nyitotta meg Rakovszky István elnök. Első szónok Balla Aladár, aki Pallavicini György ögrófnak tegnapi beszédére válaszolt. Abban a helyzetben van, hogy ögróf Pallavicini beszédének a külpolitikára vonatkozó kijelentéseit a magáévé teheti. Megállapítja, hogy Pallavicini nem kereste az okokat, melyek következtében a szomszéd államok lesben állanak. A bécsi ellenforradalom vezetői között, akik a belgrádi orientációt keresték, nem tudja, de azt hiszi, hogy Pallavicini is helyet foglalt. A szomszédos államok, holott közeledés történt, a kisantantban szövetkeztek. Majd a diplomáciáról szólott.

Azután Pallavicini György, Bleyer Jakab miniszter és Szmrccsányi György reflektálnak Balla Aladár beszédére, majd esenárd Ágoston népjóléti miniszter felel Tomori Jenőnek és leteszi a Ház asztalára azokat az okmányokat, amelyek az ő álláspontját igazolják. Tomori sajtókezű aláírással ellátott levélben kinevezést kért a minisztertől.

Kérdi, hogy lehet-e ezek után Tomori Jenő a nemzetgyűlés tagja?

Tomori Jenő személyes kérdésben válaszol Bénérd miniszternek és kijelenti, hogy soha miniszter annyira nem süllyedt, hogy ilyen dolgokkal álljon a nemzetgyűlés elé. A miniszternek nincs joga más becsületében gá-

zolni, mert ha ő is gázolni akar, vannak hozzá adatai. Elnök Tomorit renereutasítja.

Következik a napirend, a Pénzügyminiszteri Központtól szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása. A 16. szakaszról, mely kimondja, hogy új pénzügyintézet a jövőben nem alakulhat, az előadó javasolja, hogy az egész szakaszt töröljék. A ház az indítványt elfogadja. Ezután Teleki Pál gróf miniszterelnök szólalt föl:

— Tegnap Korányi pénzügyminisztert a Pénzügyminiszteri Központtól szóló törvényjavaslat egyik szakaszánál a nemzetgyűlés többsége megszavazta. A pénzügyminiszter levonta ebből magára nézve a konzekvenciákat és benyújtotta lemondását. A kormány nem tehetett mást, minthogy szolidaritást vállal a pénzügyminiszterrel. Ezért ő a kormány nevében megállapodás szerinti tegnap benyújtotta lemondását a kormányzóknak, aki azt elfogadta és felkérte a kormányt, hogy egyelőre vezesse tovább az ügyeket. Kéri a Házat, vegye ezt a bejelentést tudomásul és üléseit az új kormány megalakulásáig függessze föl. (Szmrccsányi: Eljen Teleki! Az egész baloldal zajosan és hosszan tapsolja a miniszterelnököt. A kiszagdapárt esendben marad.) — Az elnök felhatalmazást kér, hogy a Házat annak idején összehívhasssa.

Azután Szabó József, Schiffer Ferenc, Friedrich István és Gaál Gaszton interpellációknak elhalasztását kérik, a kormány válaszára való tekintettel, mire a Ház ülése véget ért.

A kormány benyújtotta lemondását

Teleki Bethlen István gróft ajánlotta — A kormányzó még nem döntött — Ismét kormány kombinációk

Budapest, december 2. (Nemz. St. t. j.) Teleki Pál gróf miniszterelnök tegnap benyújtotta a kormányzóknak a kormány lemondását. Utódjául Bethlen István gróft ajánlotta. A kormányzó hír szerint ragaszkodását fejezte ki Teleki irányában s a kormány lemondását illetőleg még nem döntött.

A szabad királyválasztás alapján álló agrárdemokraták a ma esti pártértekezleten zászlót bontanak s az új pártformát is megalkotják. Ez esetben miniszterelnökjelölt nagyatádi Szabó István. Nagyatádi Szabó miniszterelnöksége esetén az új kabinetből feltétlenül kifognak maradni a keresztyén szocialista vezetők, így elsősorban Haller István, ellenben feltétlenül helyet foglalnak a mostani kabinet erősen nemzeti irányú tagjai, mint Ferdinándy Gyula, Sréter István, Teleki Pál, továbbá az agrárdemokraták vezetői, Kovács J. István, Balla Aladár. Pénzügyminiszternek Erekly Károlyt emlegetik, közlelmezési miniszternek pedig Hencz Károlyt.

— Herceg Windischgrätz Lajos tegnap bejelentette a kormányzópartból való kilépését. A kilépést azzal indokolja meg, hogy a ratifikálásnál megígért kormányrekonstrukció nem történt meg. Sréter, Ferdinándy és Rubinek még ma is miniszterek.

Budapest, december 2. (Nemz. St. t. jel.)

A kormányzópart esti értekezletén már megindultak a kormányválsággal kapcsolatban a kombinációk. Egyik képviselő felvetette a koalíciós kormány kérdését, azonban ez nagyon gyenge visszhangra talált. A koalíciós kormány helyett inkább az egységes kormányzópart tisztulási folyamatát gondolják segítőeszköznek, hogy azoktól, akik a pártfegyelmet nem tartják meg, megszabaduljanak. A párton belül álló frakciók már is érintkezésbe léptek egymással. A kormányzópart ma esti értekezlete döntő jelentőségű lesz.

Budapest, december 2. (Nemz. St. t. jel.)

A kormányzó elfogadta a kormány lemondását és tegnap Bethlen István gróffal tárgyalat hosszasan. A kormányzópart körében azonban Bethlen gróf kormányalakítása nem igen talált tetszésre és abban az esetben, ha Teleki nem vállalná újból a kormányalakítást Rubinek Gyulát jelölik miniszterelnöknek. A kormányzópart ma este folytatja értekezletét, amelyet a kormányválság folytán tegnap nem végezhetett be.

Budapest, december 2. (Nemz. St. tel. j.)

A kormány lemondása a ma hajnalig tartott minisztertanács után befejezett tényé vált. A válság lefolyása egyáltalán nem ígérkezik gyors

lefolyásnak. Valószínű, hogy a mostani kormány rekonstrukciójával és a vajdó pártválság egy megoldásával fog végződni, amely a most egységes pártkeretet felborítja s a keletkezett új pártok bizonyos kormányzati feladatok elvégzésére koalíciót fognak alakítani. Mindezek elintézésére feltétlenül idő kell, s ha a válság

az adott módok megoldható nem volna, akkor előáll az *ultima* szerint látó, a nemzetgyűlés feloszlata.

A pártvezérek mindenesetre meg fogják gondolni a dolgot, mielőtt erre a végső utra terelnék rá a tegnapi váratlanul kipattant válságot.

Mivel kinezik az iskolában a gyerekeket?

Reformálni kell az elemi oktatást is

Panaszos levelet és egy kis csomagot hozott szerkesztőségünkbe a posta. A panaszos levél mindennapos nálunk. A csomagot azonban kíváncsian bontottuk fel. Egy könyv. De lássuk előbb a levelet: ... Az este nagy sírásra értem haza. Nyolc éves kis fiam, aki az elemi iskola harmadik osztályába jár, ugyanezeken bögye hajlott tankönyve fölé és minden igyekezetét megfeszítve magolt. Csakhamar bejön az anyja, aki segíteni szokott neki a tanulásban. Nézem, neki is ki van sírva a szeme. Kérdésemre nagy panasszal mutatják a könyvet, hogy olyan lecke van másnapra feladva, amit nem képesek megtanulni. Elolvastam a penzumot s megvallom, nem csodálkoztam a kétségbeesésen. Nem egy nyolc éves gyereknek, hanem felnőtt embernek is kemény idő lenne a bevágása. Itt küldöm t. Szerkesztő urnak, itéljen maga. Én megtöltöttem a kis fiannak, hogy tovább is tanulja, mert nem akarom, hogy ilyen zűrzavaros biflázásból agyvelőgyulladásat kapjon. Helyesen jártam-e el? — Egy aggódó apa.

Kezünkbe vesszük a kis könyvet. Vallástani kézikönyv az elemi népiskola III. és IV. osztálya számára. Irta Fiers Elek. (Mintán a tiszántúli református egyházkerület iskolái részére készült, a bizományosa természetesen a zsidó Hegedüs és Sándor cég. Meglepne, ha a református Csáthy, vagy a katolikus Antalffy-cég lenne a bizományos. No de most nem erről van szó.) Elolvastuk a panaszolt részt és illuztráció gyanánt közöljük, hogy mit kell egy nyolc éves gyereknek másnapra megtanulni. Ime így hangzik:

Az ó szövetségben a következő könyvek vannak:

Mózes irt öt könyvet; első teremtésről
Másikat Izrael kijöveteléről,
Harmadikat Lévi nemzete üztéről,
Negyediket népnek megszámlált rendjéről,
Ötödikbe tette a törvény munkáját.
Azután Jozsué vagyón és a Birák,
Ruth asszony; Sámuel Királyok, Krónikák.
Két-két könyvben írják le a zsidók dolgát.
Esdrés, Nehémiás, Eszter, Jób, Zsoltárok.
Példabeszédeknek Prédikátor társok,
Énekek-éneke, Próféták írása.
Ezek után esnek, kiknek így van száma:
Ezsaiás első, Jeremiás menten
Siralmaival együtt és az Ezékiel,
Dániel, Hószás, Jóel, Ámos renddel,
Abdiás, Jónás-sal, Mikeással egyben
Náhum következik együtt Habakukkal
Sofoniás, Haggeus és Zakariással,
Malakiás végső. E háznak sarjával
A nagy fogság után szóltak látásokkal.

Azt gondoljuk, velünk együtt t. olvasóink is igazat adnak az aggódó apának, amiért megtöltötte ennek a pogány szövegnek a megtanulását. Ezzel az ügy a kis öcskösnek kétségtelen legnagyobb megelégedésére el is lenne intézve. Mi azonban felhasználjuk az alkalmat arra, hogy néhány megjegyzést tegyünk mai elemi oktatásunkra.

Első kifogásunk az, hogy a gyermekek túlságosan hosszú időt töltenek az iskolában: naponta 4—5 órát, vagyis ugyanannyit, mint a 18 éves nyolcadik osztálybeli gimnazisták. Azt hisszük, ebben úgy a szülők, mint az orvosok igazat adnak nekünk. Vének azt a fejlődő gyermeket legjobb álmából, még sötétben, reggel 7 órakor felkölteni, hogy el ne késsen az iskolából.

Második megjegyzésünk, hogy az elemi fokon minél kevesebb házi feladatot kellene kiróni, hanem lehetőleg az egész tananyagot az iskolában kellene elsajátíttatni. Az iskolában eltöltött időt is nem egészben a tanulásra, hanem jelentékeny részben a testnevelésre kellene fordítani. Mai műveltségünk a görögből

sarjadt, s a görög nevelés szolgáltatta az emberi tudományok a legnagyobb bölcsőket úgy, mint a hogy a görögök mestereink még ma is a művészetekben. Már pedig a görögök az ifjúság nevelésénél nem a tudományok tanítására, hanem főleg a test nevelésére fektették a súlyt. Az „iskola” szó (szkolé) maga is azt jelenti, hogy szünet, mert csak a testedzőjátékok és gyakorlatok pihenő-szüneteiben tértek rá az elméleti oktatásra.

Talán jó volna egy kissé visszatérni a jó példához? Nem esenevész, sápadt, vértelen, az elme túlterhelése miatt beteges idegzetű ifjúságra van szüksége a magyar nemzetnek. Hanem pezsgő vörű, edzett idegű, acélos izmu generációra, mely otthonos a gyakorlati tudományokban és megállja helyét az élet küzdelmeiben.

Goga Oktavián Erdélyről és a magyarság helyzetéről

Romániában senki sem gondol Erdély autonómiájára

Bécs, dec. 2. A *Neue Freie Presse* küldött munkatársa felkérte Bukarestben Goga Oktaviánt, a román kormány kultuszminiszterét, az ismert nevű román költőt, akit Romániában „magyar” miniszternek neveznek, s akihez az erdélyi magyarok és szászok minden ügyeiben teljes bizalommal fordulnak. A román kultuszminiszter az erdélyi nemzetiségi kérdéssel a következőket mondotta:

A Nagy-Romániában élő nemzetiségek sorsát illetően az a kormány felfogása, hogy azoknak a legteljesebb vallási, kulturális és politikai szabadságot kell biztosítani. A vallás terén széleskörű autonómiát, a kultúra terén nemzeti és felekezeti iskolák felállítását, s a nemzetiségi nyelv és oktatás bevezetését azokba az állami iskolákba, melyeknek tanulói között az illető nemzetiség van többségben, — ezt akarja a román kormány. A politika terén máris meg van adva a nemzetiségeknek az a lehetőség, hogy az általános titkos választójog alapján számviszonyaiknak megfelelően képviseltesék magukat. Ami az én egyéni nézetemet illeti, én a nemzetiségek elnyomását politikai és erkölcsi anachronizmusnak tartom.

Ezt a nézetemet azzal dokumentáltam, hogy minden román területen lévő magyar színháznak megadtam a magyar nyelvű előadói engedélyt, s ugyanott a messzemenő jogot biztosítottuk a magyar újságoknak is. De én még ennél is tovább megyek programomban, s arra töreksem, hogy a román kormány mindazon területeken amelyek a magyarok, illetőleg a székelyek vannak többségben, nem csak a közigazgatásban, hanem az igazságszolgáltatásban is használhassák a magyar nyelvet, mint hivatalos nyelvet és lehetőleg magyar származású tisztviselők működjenek az illető vidékeken. Ehez természetesen a magyarság megfelelő megértése is szükséges. De hogy mi mindezeket komolyan akarjuk, bizonyítja az a körülmény, hogy Háromszékben a magyar *Morvayt* neveztük ki alispánnak, s hogy már a román diplomáciai karban is van egy magyar, a volt magyar udvarhelyi képviselő, *Martos* akit mint diplomáciai attasét küldtünk Tokióba. A szászokról ez alkalommal nem akarok beszélni, mert ők amúgy is több jogot és privilégiumot élveznek, mint a magyarok.

Erdélyből és a Bánátról csak azokat utasítjuk ki, aki 1914 után, tehát a háborúval összefüggésben telepedtek le Erdélyben, tehát nem erdélyi állampolgárok. Azokat azonban, akik már 1914-ben Erdélyben laktak, nem utasítjuk ki. A rendelet bevándorolt galíciaiak ellen irányul, amint a szomszédállamok is kiutasították már a galíciai zsidókat.

A ref. egyház presbyteri gyűlése

Üsütörtökön délután tartotta a református egyház presbyteri gyűlését az egyház tanács-termében. Az ülést d. u. 3 órakor dr. Baltazar Dezső püspök lelkészelnök nyitotta meg, aki kegyeletes szavakkal emlékezett meg azon gyászos vesztéséről, mely *Dávidházy János* esperes halálával érte a református egyházat. Majd jelentette az elnökség, hogy az október 14-én tartott presbyteri ülés jegyzőkönyve október 20. napján hitelesített. — Áttértek azután a hagyományozás adományozásokra. *Márk Endre* főgondnok 4750 koronás adományozást tett, melyért a gyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mondott.

Majd kegyeletesen emlékezett meg *Kovács József* főgondnok haláláról. Emlékét jegyzőkönyvileg örököltette meg a presbiterium. Ezután *Márk Endre* bejelentette, hogy az elrendelt belkörü pályázat után a dr. *Dicsőfi József* halálával megüresedett lelkészi állást *Uray Sándor*, *Uray Sándor* lelkész helyét pedig dr. *Révész Imre* debreceni lelkész foglalja el, míg végül az Árpád-téri ref. lelkészi állás ügyében 68 presbiter úgy szavazott, hogy az meghívás által *Baja Mihály* turkevei lelkészrel töltsék be. Ezután a tárgysorozat többi 48 pontjának tárgyalására tértek rá.

A gyűlés lapunk zártakor még tart.

Erdély autonómiájáról sohasem beszéltek komolyan Romániában

Nincs olyan román párt, amely ezt a gondolatot programjába valaha is fölvenné, de még külön magánakciók sem mutatkoznak ez irányban román részről. Az én véleményem szerint nemcsak nem lehet arról beszélni de a teljes egyesítési eljárást minden vidéken azonnal meg kell indítani. Ebben a felfogásban találkozom az összes román politikai pártokkal, s tárcám keretében az egyesítés tervezetét máris megvalósítottam, amennyiben a bukaresti kultuszminisztérium már egységes egy. Az én ideám az, hogy a vezetést központosítsuk, az igazgatást ellenben decentralizáljuk, vagyis, hogy minden nagyobb város gécpont legyen, amely közvetlenül érintkezik Bukaresttel. Nem tűrhető tovább, hogy Kolozsvár, tisztán földrajzi alapon, központ legyen, mert az mostantól kezdve esakis Bukarest lehet. Ezt a decentralizációs folyamatot nemcsak Erdélyben, hanem minden újonnan bekebelezett országrészen, sőt O-Romániában is keresztül fogjuk vinni.

A románok legnagyobb nemzeti költője, a magyarnak nevezett román kultuszminiszter azután kijelentette hogy az erdélyi vallás felekezetei ugyanazon állami támogatásban fognak részesedni, mint a magyar uralom idején. s vallások szabad gyakorlatában nem fogják őket akadályozni. Majd művészeti és kulturális terveiről beszélt, s kijelentette, hogy a román Nemzeti Operaház, mely a kolozsvári és kisénevi operák fúziójából jött létre, legközelebb megnyílik és két hónaponta fog Bukarestben Kolozsvárról és Kisénevből játszani.

Trockij készülődik?

Berlin, dec. 2. (N. St. t. j.) Trockij 80 millió arany rubelt vitetett ki Oroszországból. A pénzt egy buenos-airesi bankban helyezte el saját nevére. Azt hiszik, hogy a pénzt vagy egy délamerikai propagandának megindítására, vagy pedig a saját részére helyezte el, hogy az esetben, ha a szovjet összeomlik, rendelkezésre álljon.

A görög helyzet

Athén, dec. 2. *Gorkosz* volt görög külügyminiszter kijelentette, hogy az új görög kormány külpolitikája oda irányul, hogy barátságban legyen Angolországgal. — Konstantin királyhoz hű tisztek százával intéznek táviratot Konstantinhoz, amelyben kérik, hogy térjen vissza.

HIREK

Az olasz nők

elküldték hozzánk képviselőjüket, hogy hozzá nekünk írják az ő különös és csak az irántunk érzett rokonszenv sugallta elhatározásukat: a Görz-nél, Doberdónál, Asiagonál, Montellónál és a Piavénál elesett magyar hősök sírjainak gondozását... Bár tudtuk és éreztük hogy az olasz nép nem részes kormányának ellenünk fordított politikájában, bár az olasz h. részintéren minden magyar katona tapasztalta, hogy az olasz nép csak a tetszőt gyűlölte, de a magyart még ott is megbecsülte, sőt szerette. — mégis meglep bennünket az olasz nőknek ez a minden várakozásunkon fölüli őszinte rokonszenv. Meglep, mert azok részéről jön, akiket érzelmeikben nem a politika ravaszága és a diplomácia kétszínisége vezet, hanem egyedül és kizárólag a személyes jótulajdonosságok iránti vonzódás és nemzeti erények megbecsülése... A magyar nép elhagyatottságának szomorú napjában őszinte örömmel, lelkes megnyugvással és hálátelt szívvel fogadja az olasz nép szeretetének és megbecsülésének eme megnyilatkozását és magyar becsületességét írja föl azt a jobb időkben visszafizetendő adósságok közé. Lesz még idő bizonyára, amikor Kossuth Lajos népe más körülmények között szoríthat kezét Garibaldi népével.

— Nem jött szén! Szordán egyáltalában nem jött szén, a kedden érkezett 9 vagonból azonban még fenn lehet tartani 24 óráig a 6 órára korlátozott áramszolgáltatást. A világítási vállalat szénellátása körül egyenesen lehetetlen állapotok uralkodnak. A hónapokkal előbb a legnagyobb határozottsággal megígért napi 8 vagon szén még 4—5 napon keresztül sem érkezett meg. Az összes szén, ami érkezett, a fele talán az ígért mennyiségnek. Ma már ott állunk, hogy nem dolgoznak a malmok, nincs liszt, nincs hatóságí kenyer és tízezrek koplalnak fűtelten szobáiban. Ha általában így volna, még panaszkodni se lehetne. De a fővárosban még magánosok is szénhez jutnak, járnak a villamosok, még a főváros környékén is, van villamos áram éjjel-nappal, van liszt, van hatóságí kenyér, stb. Szólok hónapok óta reggel 5 óráig égnék a villamos lámpák Békéscsabán a „Körösvidék“ épen most ujságolja, hogy a gőzüzemi helyi vasut újra megindult. Tehát van szén, kell lenni. Sőt van „kogyelmés“ kortesvonatok fűtésére is, amint azt Tiszalöknön láttuk a pótválasztáskor. Hát éppen csak Debrecen részére jutna folyton kevesebb, mostoha-morzsa belőle? Hubert Ottó főispán már eleget táviratozott hónapok óta és ígért-nél egyebet nem kapott. Rau Gottlieb szkv. főmester nem indult meg a sürgető táviratokra. Sőt a helyzet egyre elszomorítóbb. Meddig tart még ez a türelmetlen és egyuttal egyre veszedelmesebbé váló helyzet?

— Mezőgazdasági bizottsági tagok választása. Hajdú vármegyében most írják össze a mezőgazdasági bizottsági tagok választására jogosított mezőgazdák névjegyzékét. Az összeírás megtörténte után, alkalmasint még e hónap folyamán megtartják a választásokat is.

— A „Napsugár“ szépirodalmi és művészeti lap nyolcadik száma gazdag tartalommal jelent meg. Mitrovics Gyula dr. Az esztétikai közösségről. Nagy József a debreceni Déry múzeumból. Kulcsár Endre a Magyar nyelv széphangzatáról. Szilágyi Imre dr. a művészeti régiségek hamisításáról ír benne, a szépirodalmi részben pedig Sajó Sándor gyönyörű magyar éneke, Berki Géza novellája, Marsalkó Lajos és J. G. versei szórakoztatnak, ezeken felül a bő társadalmi, művészeti- és sportrovat. A Szilágyi Imre dr. szerkesztésében megjelenő ujság minden trafikban és ujságárus bódében kapható.

— Koszorúmegváltás. Sombery Miklós és neje, báró Melding Aranka Hajdúbüszörményből 200 koronát küldtek Kovács József ny. polgármester halála alkalmából a menekültek részére a főispáni hivatal útján. Az adományt rendelkezési helyére juttatták.

— Calvin kulturház. A debreceni ref. templom-egyesület Calvin-kulturházat akar építeni és e célra telket és 1 millió téglát kért. A jog- és pénzügyi bizottság javasolja a kérelem teljesítését és a kulturház céljaira a Péterfia 28 sz. a. városi telket jelölte ki.

— Ingyenfát oszt a zsidó szentegylet. A debreceni zsidó szentegylet 50 öl fát kért folyó árban a városi tanácstól, hogy azt a hitközség szegényei közt szétosztassa. Igen szép dolog a jótékonykodás, de mikor a város az összes szegények közt csak 20 öl fát és rózsát tud szétosztani, akkor semmiként sincs arányban ezzel a szentegylet jótékonykodásával, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a fakereskedelem csaknem teljesen a hitsorsosok kezében van. Mért nem vásárol a szentegylet fát a saját hitsorsosaitól, hiszen azok is adhatnak kedvezményesen áron fát a jótékony célra tekintettel? Sőt adhatnak még ingyen fát is, ha éppen jótékonykodni akarnak. Mikor a város csak ufoleadókat adhat a maga szegényeinek, akkor igazán csak a számarányuk mértékében adjon a szentegyletnek, mert köztudomású, hogy a zsidók közt aránylag sokkal kevesebb a szegény, de aránytalanul több a vagyonos ember. Az óvatos takarékoskodás a fával még akkor sem árt, ha a szentegyletről van szó.

— Hadigondozó népirodák. A népjóléti miniszter közölte Debrecen várossal és Hajdúvármegyével a Csonkamagyarországon felállított hadigondozó népirodák címeit. A debreceni hadigondozó hatásköre Hajdúbüszörmény kivételével, ahol önálló hadigondozó iroda működik, egész Hajdúvármegyére kiterjed.

— Művésztagjavitó műhely Debrecenben. A népjóléti miniszter értesítette a várost, hogy a debreceni főipari szakiskolában művésztagjavitó műhelyt fog felállítani. A kereskedelemügyi miniszter a művésztagjavitó műhely felállításához hozzájárult.

— Gyapjat lehet külföldre szállítani. A belügyi kormány körrendeletben tudatta a törvényhatóságokkal, hogy a külföldre eladott gyapju elszállítását nem szabad megakadályozni. (Igy javul a valuta és így lesz olesőbb a ruha?)

— Bakoss Tibor festőművész e hó 5-én, az az vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg karácsonyi kiállítását. A tárlat, melyről még részletesen is beszámolunk, megtekinthető naponként 11-től 1-ig a művész saját műtermében, Thaly Kálmán-u. 11. sz. alatt.

— Az új r. kath. templom. A debreceni r. kath. egyházközség a második plébánia templom felépítésére telket kért a várostól. A város jog és pénzügyi bizottsága javasolja, hogy a városi tanács folytasson tárgyalásokat az egyházközséggel.

— A Debreceni vonósnegyes társaság szombat esti hangversenyének műsorán Grieg és Dvorák vonósnegyesei, valamint Huber „Hunyadi László“ hegedű-kettőse szerepelnek. Jegyek korlátozott számban Gárdosnál (püspöki palota).

— Nincs helyiség a kosárfonó tanfolyam részére. Az iparosok országos központi szövetségére kosárfonó tanfolyamot akar állítani Debrecenben és e célra helyiséget kér. A városi tanács értesítette, hogy Debrecenben már a földművelésügyi miniszter állított fel kosárfonó tanfolyamot és az új tanfolyam részére nem tud a város helyiséget adni.

— Új iparengedélyek. A városi tanács újabb az alábbi iparengedélyeket adta ki: Veres István hentes, Hoffer Béla burgonya és zöldségkereskedés, Tóbiás Ferenc sertéshizlalás és kereskedés, Konez Lajos sertéshizlalás és kereskedés 2000, Tóth Gábor nyersbőrkereskedés 1000, Hunyadi Sándor zöldség és hüvelyesvetemény kereskedésre 500 korona engedélydíj lefizetése ellenében kapott iparengedélyt.

— „Héra“ kézimunkázlet. Fehérnemű-javitóval és „Kolosné“ nyakkendőterme Simonffy-utca 5. sz.

Műtárgy-árverés

A „Napsugár“ irodalmi és művészeti lap első műtárgyárverése iránt általános az érdeklődés. A művészeti gyűjtés minden ágából sok becses tárgy halmozódott össze eladásra. Igy több között: képek, metszetek, porcellánok, utóbbiak csoportjában régi csészék, szobrocskák, s egy pompás tizenkét személyes Alt-Wien étkező-készlet, továbbá modern és régi díszes üvegpoharak, vázák, brüsseli és más finom csipkék, gobelin és más könyvek, keleti szőnyegek, arany- és ezüstneműek stb. Az árverésre kiállított anyag ma egész nap megtekinthető díjtalanul a „Napsugár“ kiadóhivatalában: Piac-u. 10. I. emelet. Az árverés ugyanott lesz f. hó 4-ikén és 5-ikén (szombat—vasárnap) délután 3 órai kezdettel.

Ezt az érdekes kulturvállalkozást nagyon életrevalónak tartjuk és örömmel üdvözljük, minthogy a nagyváros lüktető életének igényeihez tartozik. Az aukció a művelt külföldön évtizedek, sőt évszázadok óta szokásos. Azon minden eladó megtalálja a tisztességes és méltányos értékesítés lehetőségét, a gyűjtő pedig a megbízható beszerzési forrást. Bizonyos, hogy már csak a közeledő karácsonyra való tekintettel is e műtárgyárverésnek nagy forgalma és szép eredménye lesz.

— Sipos József és Szabó József zsinati tagok. A tegnap délutáni presbiteri gyűlés Sipos József szatmári és Szabó József nyírádói lelkészeket zsinati lelkész-képviselőkké választotta.

— A hadiárvékat és a hadban eltűntek gyermekeit be kell jelenteni. Am. kir. munkaügyi és népjóléti minisztériuma Debrecen sz. kir. város területén lakó és tartózkodó hadiárvék és hadban eltűntek gyermekeinek összeírását rendelte el. Felhívja és kötelezi az árvaszék mindazokat a gyámokat és gondozó szülőket, akik a gondozásukban levő hadiárva gyermekeket a városi árvaszéknel ezideig nyilvántartásba nem vették, hogy azoknak nyilvántartásba vétele végett 3 napon belül a városi árvaszéknel (Csapó-utca 17. I. em.) délelőtt 9 órától, délután 1 óráig jelentkezzenek s a kiskorúak születés értesítőjét és hadiárvaságát igazoló okmányokat hozzák magukkal. E kötelezést elmulasztó gyámot és gondozó szülőket az árvaszék az 1877. évi XX. t. c. 97. §-a alapján 400 koronáig terjedő pénzbírsággal sújtja. — Medgyaszay Miklós, árvaszéki elnök.

— Körvadászat. A köztisztviselők vadász-társulata december 5-én vasárnap tartja első körvadászatát az Ebes pusztán. Gyülekezés reggel 7 órakor a nagyállomás előtt. Szállító eszközről gondoskodás történt. A tagok nagyszámban való megjejenését kéri az elnökség.

— Dalesztély az Arany-Bikában. Igen kedves és szórakoztató estélye lesz a Kálvin ének és dalegyletnek december 4-én azaz szombaton este a Bika dísztermében. A dalesztély kezdete d. u. 4 órakor. Jegyek korlátozott számban még kaphatók Kontsek Kornél divatrua üzletében és a Színházi Figaróban.

— Tisztelni kell a mentelmi jogot. A belügyminiszter körrendeletben hívta fel a törvényhatóságokat, hogy nemzetgyűlési képviselők ellen semmiféle eljárást ne indítsanak, míg a nemzetgyűlés fel nem függesztette mentelmi jogukat. Csodálatos, hogy erre figyelmeztetni kell a közhatalóságokat.

4-én szombaton
UJ TAGOK!!

Dinamit a Vígyszínházban
VIZVARI MARISKA a budapesti Nemzeti Színház művésznőjének vendégjátéka

5-én, vasárnap
UJ szólók!!!

Távolsági telefon forgalomban való részvétel. Magán távbeszélő állomások előfizetői, ha állomásaikkal a távolsági forgalomban részt akarnak venni, ezt az illetékes közigazgatási hatóságtól (városban polgármester, másutt főszolgabíró) 5 koronás okmánybélyeggel ellátott indokolt kérvénnyel tartoznak kérni.

Visszaadók elkerülése végett kérvényező az alábbi minta szerinti hitelesített "kötelezőt" tartozik kiállítani, mely a kérvényhez csatolandó:

"Kötelező"
mely szerint alulírott személyes felelősséget vállal az iránt, hogy az interurbán beszélgetésre engedélyezett telefonállomásról illetéktelenek beszélgetést ne folytassanak, azaz csak alulírott megbízottja, az alábbi által tudott beszélgetést folytathat, mely azonban, a közrend, közbiztonság, nemzeti hadseregünk épségének kárára menő áru elrejtéssel, ádrágítással, valuta üzérkedéssel, esempészéssel, valutarontással foglalkozó, büntetőtörvénykönyvbe ütköző, továbbá a közhatalom ellen irányuló, vagy a nemzeti újjáépítési munkának meggátolására nem vonatkozhatik. Visszaadók esetén, további más felelősségvonnástól függetlenül, az illető bérleti állomás elsősorban azonnal leszerelendő. Hivatalos helyiségekben *csak hivatalos ügyekben*, a hivatalfőnök engedelmére használható a távbeszélő állomás távolsági forgalomra. (Kelet, telefon szám, bérleti név, bérleti lakása, használatának hivatalos ideje, olvasható aláírás).

Azon egyének, (intézetek), kik Debrecen városa területén óhajtanak távolsági telefonállomást felállíttatni "kötelezőt" személyesen, vagy megbízottaik által írják alá a cenzura főnökség hivatalos helyiségében (Piac-u. 8. I. emelet).

Hajdúvármegyei m. kir. katonai parancsnokság.

Dr. Hahn Aladár gyermekmenhelyi orvos csecsemő és gyermekgyógyász lakását Hatvan-utca 1. püspöki palotában helyezte. — Bejárati középso kapun. Telefon 461.

Irodahelyiséget keresek, esetleg melékutcaiban is. Irodai butorokat veszek. Irodám további értesítésig Kollégium épületében. Dr. Körösi Kálmán ügyvéd.

Rendőri hírek: *Életunt leány.* Aber Margit 20 éves lány tegnap délelőtt a Kossuth-utcai temetőben marófogót ivott. Habzó tajtékos szájjal találtak meg a mentők bezsárolták a közpörházba, hol kihalgatták. Tettének oka szerelmi bánat. — *A titokzatos házalat.* Tegnap délután *Korpás Sándor* 124 sz. rendőr a Péterfia-utcan egy ház előtt egy részeg házalatot talált, akinél szőnyeg, pokrócot és egy pár cipőt talált. Igazoltatta a részeg házalatot, aki Nagy Jánosnak mondotta magát. Minthogy a nála levő holmik eredetéről vonatkozólag felvilágosítást nem tudott adni, bekísérte a rendőrségre, hol kiderült, hogy *Csáki István* az illető, a nála levő holmit Blau Ábrahám és Adler Jenő Péterfia-utcai lakosoktól lopta. Letartóztatták és ellene az eljárását megindították.

Rose nyelviskola
Széchenyi-utca 42. sz.

Orgonahangverseny

A Debreceni Testvér Egyesület az ellenség által elfoglalt magyar területekről elűzött és hontalanná tett Debrecenbe menekültek gyermekeinek karácsonyi felkészítése javára a Kossuth-utcai templomban 5-én, vasárnap délután 4 órai kezdettel *orgonahangversenyt* rendez. Jegyek a Kossuth-u. 75 sz. a. lelkesi hivatalban a délelőtti órákban, s 5-én délután 3 órától a templom előtt kaphatók 10 és 5 koronás árban. A jótékony célra való tekintettel szíves jóindulatába és partfogásába ajánljuk közönségünknek a következő műsorszámokat: 1. Orgonahangverseny... Allegro-Largo-Rondo... Ch. Rinck, előadja *Hammerstad* János, a zenedoktor igazgatója. 2. Aria *Elias* Mendelschön... *Uffalussy* Mándy Margit. 3. Beszél *Balogh* Kálmán Kolozsvárról menekült tanítóképzőintézet tanár. 4. Énekel *Varga* Ferenc volt katona, theologus debreceni s. lelkesi, orgonahangverseny *Bakk* Béla tanító. 5. a. Largo D-moll L. o. Beethoven, b. Ecszakokból I. Hajdu, előadja *Hammerstad* János. 6. Arie *Gordiano*, Miatyánk énekesz *Krebs*, énekel *Uffalussy* Mándy Margit. 7. a. Chant *religiens*, b. *Larghetto* Cellosolo *Corelli*. 8. *Toccata* és fuga *Sch-Bach* orgonán játsza *Hammerstad* János.

Művészet

Füredy F. Gusztáv harmadik előadásán, december hó 18-án este 7 órakor bemutatásra kerül a *Francia opera*, közreműködnek *Váradi Olga* budapesti operanékesnő és *Kardos István* tanár. Jegyek Méliusznál. Műsoron a francia operairódalom remekai. *Glück* (Orpheus), *Thomas* (Mignon), *Bizet* (Carmen), *Meyerbeek* (Proféta), *Massenet* (Herodias), *Saint-Saëus* (Sámson és Delila). Az előadás egyike a legnagyobb művészi jelentőségűeknek, amilyenben Debreczen közönségének a legtrikábbban van része.

MINDEN ÖNTUDATOS MAGYAR EMBER CSAK KERESZTYÉN LAPOT OLVAS!

Nyomatott a lapkiadó Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadóvállalat nyomdájában Debreczen, Ferencz József-ut 59.

Valutaárfolyamok

Budapest, dec. 1. (Nemz. St. tel. jel.) A budapesti tőzsdén ma a következő árfolyamokat jegyezték. Napoleon 15.90, dollár 5.02—5.05 és fél, francia frank 3000, márka 7.20, líra 18.50—60, rubel 306—07, lei 7.33—51, svájci frank 8025, szokol 599—604, korona dinár 14.05, lengyel marka 104 és fél, Zürich magyar korona 142 és fél.

Dollárt és más idegen pénzt, aranyt, ezüstöt legeslegdrágábban vesz **Simon György** DEBRECZEN, Kossuth-u. 11.

Színház

A színházak és mozgószínházak közleményei.

Pénteken 3-én B) bérletben a multkori Csokonai est teljes műsorát adják a Csokonai színházban *Kardos Géza* felléptével. A köztisztviselők ötven százalékos kedvezményben részesülnek.

Gyermekelőadásul szombaton délután a Huncut kéményseprőt játsza *Szigi bácsi* a gyermekeknek mérsékelt helyárrakkal.

Szombat este a nagyszerű *Ocskai brigád* előadását ismétlik meg a Csokonai színházban.

Monte Cristo III. Dumas világhírű regényének harmadik részét mutatja be ma az *Uránia*. E monumentális film jegyelővétele a tolongás elkerülése miatt ajánlatos. Előadások 5 és 7-kor. Jegyelővétel d. e. 10—12-ig.

Az V-ik osztály diaktörténet 4 felvonásban. Mint előrelátható volt e gyönyörűen megírt és megjátszott történet Debreczenben is óriási sikert aratott és a *Bika* mozi közönsége elragadtatással nyilatkozott erről a szenzációs filmről. *Lóth Ila* bájos művészete kiváló. Előadások 5 és 7-kor. Jegyelővétel délelőtt 10—12-ig. pénztárnyitás délután 4 órakor.

Jókai Mór esodálatos szépségű regénye a *Névtelen Vár* filmen az *Apollóban*. Rendező, fotográfus és színészek mindent elkövettek, hogy halhatatlan költőnk művét sikerre vigyék és ez minden részletében sikerü t. A film nagy hatásáról a zsúfolt házak tesznek tanuságot. Előadások 5 és 7-kor. Jegyelővétel.

Az ötödik osztály *Lóth Ila* főszereplésével az *Arany bika* moziban.

Törvénykezés

Mikor a tolvajok még egymást is becsapják. Bonyodalmas és kuszalt lólopási ügyben hozott ítéletet tegnap a törvényszék *Szuhányi* Andor elnöklété alatt álló tanácsa. *Kozma* Ferencz *Lőrincz*, egy fiatal, de rovtomultu egyén két lovat lopott a románok által megszállt területen. Kismarjánál összetalálkozott *Sütő Imre* jómódu kismarjai lakossal s közösen eladták a két lovat Debreczenben. Az egyik lovat *Förös Imre*, a másikat *Nagy Sándor* vette meg. *Förös Imre* 4800 koronáért vette meg a lovat, de csak 2200 koronát fizetett ki. *Nagy Sándor* meg 1500 koronát és egy sertést adott a lóért. De a sertésnek csak akkor akarta odaadni a „passzus” levelét, ha a tolvajok elhozzák a lónak a passzusát. A két tolvaj a sertést is eladta *Tordai Dezső*nek. *Sütő Imre* azonban az osztokodásnál becsapta *Kozmát*, csak 200 koronát adott neki, mire *Kozma* a *Nagy Sándornak* már eladott lovat ismét ellopata és eladta *Mikucz Sándornak*. A lopást azonban a esendőség kiderítette s ma az egész társaság a törvényszéken találkozott, ki mint vádlott, ki mint tanu, illetőleg sértett. A vádlottak padján *Kozma Ferencz*, *Sütő Imre*, *Mikucz Sándor* és *Tordai Dezső* ültek. A kihallgatásnál *Kozma* mindent bevallott, míg a többiek tagadtak. A perbeszédnek során *Veress István* kir. ügyész *Tordai* ellen lejettette a vádat. A bíróság *Kozmát* két rendbeli lopásért 8 hónapi, *Sütő Imrét* 6 hónapi börtönrre, *Mikucz Sándort* pedig 200 korona pénzbüntetésre ítélte. *Kozma* büntetéséből 4, *Sütő*éből 2 hónapot vett kitöltöttnek a bíróság.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Aranyat mindenféle ezüstöt, brilliánsot, gyöngyöt vesz — **Steiner Mihály** Hatvan-u. 2. szám I. emelet

A legolcsóbb fuvarozási vállalat. **Garancia** mellett szállítok hivatalnokoknak és menekülteknek tíz százalékkal olcsóbban. **Balogh István**, **Baross-utca 26.**

Fiatal keresztyén banktisztviselő but-rozot s-ora keres. Leveletet kiadóba „Garzon” jellegre.

TROPAPÍR fehér irodai és fogalmi eredeti csomagokban kapható lapunk kiadóijában.

Olcsó ház mélyen leszállított árért eladó. **Csapóker**, **Apponyi utca 40** Azonnal beköltözhető.

Róváru és Altmann szűzők, **Piac 42.** Pannónia úni let. Bármilyen szakmába vágó munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

Legolcsóbb keztük **Kulcsár Imre** és **Fia** egyenruházati cikkek kereskedésében. **Egyház-tér.**

Uj találmány! Uj találmány! Jó háziasszony Ön? Ha igen akkor vegyen „**Diadal**” **készítménygépet**, mely hóf-hérre mossa a ruhát és nem szakgatja, felényi szappant fogyaszt és **csak 25** koronába kerül egy darab **Törv** vedve **Viszont** eladóknak árengedmény! **Töry**nek kereset ek. **Kapható Blattner József** cegnél **Debrecen, Csapó-u. 1.**

Számolópapír

11—21 cm nagyság 05—14 cm nagyság
500 drb 30 K 500 drb 20 K

a **Magy. Nemz. Könyv- és Lapkiadó-Vállalatnál**
PIACZ-UTCZA 59

Kérem a névcserére vigyazni!
Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy **kelmefestő vegytisztító intézetem** felvételi helyei **Egyházter 5. és Széchenyi-u. 18.** alatt van, hol elvállalnak az e szakmába vágó mindenféle komplikált ruhát, gyászszetben **24 óra** alatt festek
Tisztelettel **WACHA** kelmefestő, vegytisztító **Hajnal-u. 15.**

LENGYEL **Fest, tisztít**
Készíték gallérokat, kélzelolet, ingeket pontos és szolid árban. **mindennemű férfi és női ruhákat, gummikabátot minden színre 8 nap alatt**
CSAPÓ-U. 95. Pacsirta-u. sarok. Felvételi hely **Piacz-utca 63. s. mosoda.**

Eladó ingatlanok:
Paragó-utcan 6 szobás esinos kis ház, **Maróthy-utcan 4** szobás családi ház, **Sestakeri, Andrassy-utcan 900** négyyszögöl szőlő, **Csapókeri, Irén-utcan 3** szobás új ház
DEZSŐ L. irodája **Maróthy-u. 9.**

Koros Sándor
férfi-szobá Waleteba **Piac-u. 92.**
Saját készíttel elogáns férfi blúzok kaphatók.

Forgács István
műorás **Bádogos-u.**